

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Cdo/127/2014
Identifikačné číslo spisu: 6112213599
Dátum vydania rozhodnutia: 10.09.2015
Meno a priezvisko: JUDr. Helena Haukvitzová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2015:6112213599.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne SLOSTAV, s.r.o., so sídlom v Slovenskej Ľupči, Za Daňacou 27, IČO: 45 320 454, zastúpenej advokátskou kanceláriou JUDr. Tomáš Rosina, s.r.o., so sídlom v Banskej Bystrici, Kukučínova 20, IČO: 47 246 731, proti žalovanej A. E. bývajúcej v O., zastúpenej Petrom Fischerom, advokátom so sídlom Advokátskej kancelárie v Banskej Bystrici, Partizánska cesta 77, IČO: 35 997 770, o zaplatenie 14 897,47 € s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp.zn. 7 C 224/2012, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 12.novembra 2013 sp.zn. 13 Co 163/2013, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Odôvodnenie

Okresný súd Banská Bystrica medzitýmnym rozsudkom z 18. februára 2013 č.k. 7 C 224/2012-77 rozhodol, že základ nároku žalobkyne proti žalovanej je daný. Rozhodol tak s odôvodnením, že v zmysle § 451 Občianskeho zákonníka vznikol žalobkyňi nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia voči žalovanej spočívajúceho v zhodnotení nehnuteľnosti žalovanej, ktorého výška bude predmetom ďalšieho dokazovania. V konaní bolo medzi účastníkmi nesporné, že na nehnuteľnosti vo vlastníctve žalovanej došlo zo strany žalobkyne k vykonaniu prác - zatepleniu rodinného domu a prácami na terase. Žalobkyňa v konaní nepreukázala, že so žalovanou uzavrela zmluvu o dielo v zmysle § 631 Občianskeho zákonníka prípadne inú odplatnú zmluvu. Súčasne žalovaná nepreukázala, že tieto práce dostala od manžela darom ani to, že došlo k uzavretiu darovacej zmluvy medzi jej manželom a žalobkyňou. Manžel žalovanej v konaní uviedol, že nevie kto mu daroval predmetné práce, preto nebolo zrejmé, kto bol darcom a preukázané nebolo ani prijatie tohto daru obdarovaným. Vzhľadom na to, že neboli dodržané podstatné náležitosti darovacej zmluvy v zmysle § 628 Občianskeho zákonníka, súd dospel k záveru, že nedošlo k nadobudnutiu predmetných prác manželom žalovanej darom od žalobkyne a v dôsledku toho ich nemohol následne darovať žalovanej. Z týchto dôvodov súd žalobe vyhovel a čo do základu uplatneného nároku rozhodol medzitýmnym rozsudkom. Proti tomuto rozsudku podala odvolanie žalovaná.

Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom z 12. novembra 2013 sp.zn. 13Co 163/2013 potvrdil

napadnutý rozsudok okresného súdu ako vecne správny (§ 219 ods. 1, 2 O.s.p.). Po sumarizácii skutkového stavu odvolací súd uviedol, že žalobkyňa si pôvodne uplatnila nárok podľa § 631 a nasl. Občianskeho zákonníka, ktorý neskôr prekvalifikovala na nárok z titulu bezdôvodného obohatenia podľa § 451 Občianskeho zákonníka. Konštatoval, že povinnosťou žalobcu je vymedziť predmet konania po skutkovej a právnej stránke, pričom súd je týmto vymedzením viazaný. Porušením zásady viazanosti súdu petitom však nie je to, ak súd nárok po právnej stránke posúdi inak ako žalobca, pretože právna kvalifikácia nároku je vždy vecou úvahy súdu a nie je obligatórnou náležitosťou žaloby. Odvolací súd zhodne so súdom prvého stupňa dospel k záveru, že na strane žalovanej došlo k bezdôvodnému obohateniu vykonaním prác žalobkyňou na nehnuteľnosti vo vlastníctve žalovanej v zmysle ustanovenia § 451 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka, pretože žalovaná tvrdenie, že práce dostala darom od manžela, nepreukázala. Odvolaciu námietku žalovanej, že jej bola odňatá možnosť konať, keď listinné dôkazy, ktoré mal k dispozícii jej manžel a spoločnosť ATLANT, s.r.o., nemohla predložiť a vysvetliť na súde, lebo ich nemala k dispozícii v čase pojednávania a dostala sa k nim náhodou, potom čo ich predložil jej právny zástupca, vyhodnotil ako nedôvodnú. Pokiaľ by aj toto tvrdenie bolo pravdivé, ide o dôsledok nedostatočnej komunikácie medzi žalovanou a jej právnym zástupcom, čo nemá nič spoločné so správnosťou procesného postupu okresného súdu.

Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu podala dovolanie žalovaná (ďalej aj „dovolatelka“). Prípustnosť svojho dovolania odôvodnila ustanovením § 237 ods. 1 O.s.p. (pozn. dovolacieho súdu, správne má znieť § 237) a ako dovolací dôvod uviedla aj § 241 ods. 2 písm. b/ a c/ O.s.p. (konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci). Namietala, že súd prvého stupňa pochybil, keď nevyhovel jej návrhu na dokazovanie a nevypočul ňou navrhovanú svedkyňu - Renátu Zářišovú (dcéru), ktorá bola o celej veci informovaná a mohla sa vyjadriť k meritu veci. Keďže úkony žalobkyne a jej manžela mali len ústnu formu a žalobkyňa tvrdí skutočnosti, ktoré sú v priamom rozpore s tvrdením jej manžela, postup súdu, ktorým zabránil vykonanie ňou navrhovanej svedeckej výpovede, považuje za postup ktorým jej bolo odňaté právo konať pred súdom a právo na spravodlivý súdny proces. Vzhľadom k nevykonaniu tohto dôkazu, došlo k nesprávnym skutkovým zisteniam súdov a tým aj k ich nesprávnemu právnomu posúdeniu veci. Z tohto dôvodu žiadala, aby dovolací súd napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Žalobkyňa sa k podanému dovolaniu vyjadrila a uviedla, že dovolanie nie je procesne prípustné a treba ho odmietnuť. Poukázala na skutočnosť, že pokiaľ nie je splnená niektorá z podmienok ustanovenia § 237 resp. 238 O.s.p. nie je možné, aby sa dovolací súd vôbec zaoberal dovolaním podľa § 241 ods.2 písm. a/ ,b/ , c/ O.s.p. Podľa jej názoru konanie nebolo postihnuté žiadnou vadou v zmysle § 237 O.s.p. zakladajúcou prípustnosť dovolania. Nevyhovenie návrhu na vykonanie dôkazu neznamená, že došlo k odňatiu možnosti konať pred súdom, všeobecné súdy totiž nie sú povinné vykonať všetky navrhované dôkazy s poukazom na judikatúru najvyššieho súdu. Žiadala tiež náhradu trov dovolacieho konania v sume 373,82 Eur titulom trov právneho zastúpenia.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpená v súlade s § 241 ods. 1 veta druhá O.s.p., skúmal najskôr to, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť dovolaním (§ 236 a nasl. O.s.p.), a bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) dospel k záveru, že dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, voči ktorému takýto opravný prostriedok nie je prípustný.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V pojednávanej veci smeruje dovolanie proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu. Podľa § 238 ods. 1 O.s.p. je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. V zmysle § 238 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto

veci. Podľa § 238 ods. 3 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež vtedy, ak smeruje proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že dovolanie je prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4.

V danom prípade dovolaním žalovanej nie je napadnutý zmeňujúci rozsudok dovolacieho súdu, ale taký potvrdzujúci rozsudok odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd nevyslovil, že dovolanie proti nemu je prípustné. Dovolací súd v prejednávanej veci dosiaľ nerozhodoval, preto ani nevyslovil právny názor, ktorým by boli súdy viazané. Z týchto dôvodov dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že dovolanie žalovanej nie je podľa § 238 ods. 1 až 3 O.s.p. procesne prípustné.

S prihliadnutím na ustanovenie § 242 ods. 1, veta druhá O.s.p. ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnuť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 O.s.p. v znení účinnom do 31. decembra 2014 (či už to účastník namietala alebo nie) neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na skúmanie prípustnosti dovolania smerujúceho proti rozsudku podľa § 238 O.s.p., ale sa zaoberal aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa uvedeného ustanovenia nie je predmet konania významný; ak je konanie postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O.s.p., možno ním napadnúť aj rozhodnutia, proti ktorým je inak dovolanie procesne neprípustné (viď napríklad R 117/1999, R 34/1995). Pre záver o prípustnosti dovolania v zmysle § 237 O.s.p. ale nie je významný subjektívny názor účastníka konania tvrdiaceho, že došlo k vade vymenovanej v tomto ustanovení; rozhodujúcim je, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

Dovolateľka vo svojom dovolaní nenamietala vady konania podľa § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. a ich existenciu nezistil ani dovolací súd.

Žalovaná v dovolaní výslovne namietala, že v konaní jej bolo odňaté právo konať pred súdom a právo na spravodlivý súdny proces, t.j. že došlo k vade v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Predmetnému dôvodu dovolania sú vlastné tri pojmové znaky : 1/ odňatie možnosti konať pred súdom, 2/ to, že k odňatiu možnosti konať došlo v dôsledku postupu súdu, 3/ možnosť konať pred súdom sa odňala účastníkovi konania. Vzhľadom k tej skutočnosti, že zákon bližšie v žiadnom zo svojich ustanovení pojem odňatie možnosti konať pred súdom nešpecifikuje, pod odňatím možnosti konať pred súdom je potrebné vo všeobecnosti rozumieť taký postup súdu, ktorý znemožňuje účastníkovi konania realizáciu procesných práv a právom chránených záujmov, priznaných mu Občianskym súdnym poriadkom na zabezpečenie svojich práv a oprávnených záujmov. Ide najmä o právo predniesť (doplniť, či dopĺňovať) návrhy, vyjadriť sa k rozhodným skutočnostiam, k návrhom na dôkazy a k vykonaným dôkazom, právo označiť navrhované dôkazné prostriedky, právo so súhlasom predsedu senátu dávať v rámci výsluchu otázky účastníkom (svedkom) a právo zhrnúť na záver pojednávania svoje návrhy, vyjadriť sa k dokazovaniu i k právnej stránke veci (čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj § 101 ods. 1, § 117 ods. 1, § 123, § 118 ods.1, § 126 ods. 3, § 131, § 211, § 215 O.s.p.). To znamená, že nie každé porušenie procesných predpisov súdom a tým aj porušenie práva na spravodlivý súdny proces dosahuje intenzitu vady konania, ktorú má na zreteli ustanovenie § 237 písm. f/ O.s.p.

Žalovaná mala za to, že k odňatiu možnosti konať došlo tým, že okresný súd nevykonal ňou navrhovaný dôkaz svedeckou výpoveďou jej dcéry Renáty Zářišovej, čoho následkom mal byť nesprávne zistený skutkový stav veci. Inými slovami žalovaná namietala vady súvisiace s dokazovaním.

K tejto námietke dovolací súd uvádza, že do obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov (napr. I. ÚS 8/96, III. ÚS 197/02, III. ÚS 284/08), a jeho súčasťou nie je ani právo účastníka konania vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (I. ÚS 97/97). Dokazovanie je časť občianskeho súdneho konania, v rámci ktorej si súd vytvára poznatky, potrebné na rozhodnutie vo veci. Právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje i právomoc posúdiť to, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie (I. ÚS 52/03). Súd v občianskom súdnom konaní nie je viazaný návrhmi účastníkov na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky navrhované dôkazy. Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z nich budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu (viď § 120 ods. 1 O.s.p.), a nie účastníkov konania. Nevykonanie určitého dôkazu môže mať za následok (len) neúplnosť skutkových zistení (vedúcu prípadne k vydaniu nesprávneho rozhodnutia), nie však procesnú vadu v zmysle § 237 O.s.p. (viď R 37/1993). Zo samej skutočnosti, že súd v priebehu konania nevykonával všetky navrhované dôkazy alebo vykonal iné dôkazy na zistenie skutkového stavu, nemožno preto vyvodiť, že dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné podľa § 237 písm. f/ O.s.p. (viď R 125/1999).

Keďže existencia vady konania podľa § 237 písm. f/ O.s.p. sa v dovolacom konaní nepreukázala, prípustnosť dovolania nemožno vyvodiť ani z tohto ustanovenia.

Žalovaná ako dovolací dôvod uviedla aj ustanovenie § 241 ods.2 písm. b/ O.s.p. (konanie je postihnuté inou vadou majúca za následok nesprávne rozhodnutie vo veci). Váda tejto povahy v súlade s konštantnou judikatúrou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (pozri napr. sp.zn. 3 MCdo 16/2008 a 6 Cdo 84/2010, 5 MCdo 10/2010, 3 Cdo 166/2012, 4Cdo 107/2011) prípustnosť dovolania nezakladá. Dovolací súd môže pristúpiť k posúdeniu opodstatnenosti tvrdenia o tomto dovolacom dôvode až vtedy, keď je dovolanie z určitého zákonného dôvodu prípustné, o tento prípad ale v prejednávanej veci nejde.

Dovolanie je odôvodnené i nesprávnosťou právnych záverov zaujatých súdmi nižších stupňov, teda nesprávnym právnym posúdením veci (§ 241 ods. 1 písm. c/ O.s.p.). Nesprávne právne posúdenie veci je relevantný dovolací dôvod, ktorý by v prípade opodstatnenosti mal za následok vecnú nesprávnosť napadnutého rozhodnutia; samo o sebe ale prípustnosť dovolania nezakladá (nemá základ vo vadách konania podľa § 237 O.s.p. a nespôsobuje zmätočnosť rozhodnutia). Posúdenie, či súdy (ne)použili správny právny predpis a či ho (ne)správne interpretovali alebo či zo správnych skutkových záverov vyvodili (ne)správne právne závery, by tak prichádzalo do úvahy až vtedy, keby dovolanie bolo procesne prípustné. O taký prípad v prejednávanej veci nejde.

Na základe vyššie uvedeného dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie žalovanej nie je prípustné podľa ustanovenia § 237 ani § 238 O.s.p., preto ho v zmysle § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. odmietol ako procesne neprípustné. Pritom, riadiac sa právnou úpravou dovolacieho konania, nezaoberal sa napadnutým rozhodnutím odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti.

Vzhľadom k tomu, že týmto rozhodnutím dovolacieho súdu sa konanie o veci nekončí, rozhodne o náhrade trov dovolacieho konania v konečnom rozhodnutí o celej prejednávanej veci súd prvého stupňa, prípadne odvolací súd (§ 243c v spojení s § 224 ods. 1 a § 151 ods. 1 O.s.p.)
Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.